

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 3 april 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning, hvarigenom ägare af skogar af mera betydande omfattning åläggas å dem införa uthållighetsbruk.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 200, har herr *Carl Lindhagen* anfört följande:

»Vid förra Riksdagen väcktes bland andra frågor om skogsvård jämväl en framställning om uthållighetsbruk på skogar af större omfattning. Denna framställning motiverades sålunda:

En ordentlig skogsvård kräfvär icke blott att återväxten be- tryggas, utan äfven att skogskapitalet bevaras och endast den årliga tillväxten uttages. Man kan som sagdt å nuvarande enskilda skogar vinna detta genom dylika skogars förvandling till allmänna skogar. Men det kan också ske genom att ett dylikt så kalladt uthålligt skogsbruk genom lag ålägges enskilde skogsägare.

Att i ett slag göra en sådan lagstiftning för all enskild skogs- mark vore teoretiskt sedt utan tvifvel det enda riktiga. Men att ålägga alla enskilde jordbrukare, som använda sin skog endast såsom en hjälp till jordbruket, en sådan skyldighet, därtill är tiden utan tvifvel icke alls mogen. Den skulle gå tungt ut öfver en mängd småbönder, som byggt sin torftiga och bekymmersamma ekonomi på vanan att kunna i de många nödfallen lita sig till skogen, och skulle kanske drifva

dem till och med i landsflykt. Genomförandet af en sådan åtgärd möter också stora praktiska svårigheter af många slag.

Men de större skogsägare, som besitta skogen endast för industriella ändamål eller innehafva stora arealer, som lämna öfverskott långt utöfver husbehovet, på dessa hvilat en ovillkorlig skyldighet att vårda skogskapitalet åt landet och kommande generationer. Denna skyldighet fullgöres icke i en mängd fall, och där så sker för närvarande, så innebär detta ingen trygghet. Ty äfven här kommer det att förr eller senare kanske i de flesta fall inträffa, att arfvingars och nya aktieägares begärelser eller utländska anbud leda till uttagandet på en gång af stora kapital ur skogen.

Tankar i denna riktning hafva tidigare framkommit. De äro gömda, men de skola aldrig glömmas. Redan senaste skogsvårdsstyrelse föreslog, att ägare af större arealer skogsmark skulle vara skyldig anställa en forstligt bildad skogsförvaltare samt årligen afgifva uppgifter om skogens ytvidd, beskaffenhet och skötsel samt afverkningens belopp. Nuvarande chefen för domänstyrelsen samt byråchefen därstädes för skogsärenden ha båda såsom förutvarande jägmästare i utlåtanden till norrlandskommittén förordat den ifrågasatta åtgärden. Reservanter i nämnda kommitté ha påyrkat den. Och en motion därom, som väcktes vid 1903 års riksdag, bifölls af Andra Kammaren.

Om något ingripande skall anses ligga så att säga på brickan, så är det väl ett åläggande för större skogsägare att sköta sina skogar efter uthållighetsbruk, exempelvis genom fastställda hushållningsplaner. Därigenom får man också en utgångspunkt för att komma till rätta med dessa mera storslagna skogsköpare, som ej nöja sig med att utplundra små bondskogar utan, såsom är en vanlig tidsföreteelse, inköpa stora herrgårdar med sparad skog för att fullkomligt ödelägga skogen.

Förenämnda framställning bifölls af Andra Kammaren, men afslogs af den Första.

Denna sak är mycket angelägen. Nya bevis på behovet af en dylik lagstiftning hopa sig alltjämt. Senaste belysande exemplet är nordiska trävarubolagets framställning till Kungl. Maj:t om en forcerad afverkning af bolagets lappmarksskogar. I fråga om dessa skogar sätter den speciella för Lappmarken gällande skogslagstiftning någon damm för afsikterna. Men man kan förstå, hur det kan gå på andra orter, där stora skogsägare, numera allt oftare representanter för utländska intressenter, få tämligen obehindradt nedhugga skogarne för att skaffa sig rörligt kapital eller uttaga öfverdrifvet höga köpeskillingar, som betingats af den föregående ägaren.

Det torde, såsom 1907 års lagutskott erinrade, böra för tydlighetens skull anmärkas, att med uthålligt skogsbruk menas ett sådant, som, med beaktande af olika förhållanden och däraf betingade olika omloppstider och olika brukningssätt på olika orter, bibehåller skogen vid en stadig afkastningsförmåga.

Jag hemställer alltså: att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till lagstiftning, hvarigenom bolag och enskilda personer, som äga skogar af mera betydande omfattning, åläggas att å dem införa uthålligt skogsbruk.»

*Utskottets
yttrande.*

Den af motionären nu gjorda framställningen om uthålligt skogsbruk å enskilda större skogar torde äga en förebild i det af 1896 års skogskommitté framställda förslaget om skyldighet för bolag eller enskild person, som ägde skogsmark, hvilken i areal uppginge, i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län till 3,000 hektar eller däröfver samt i öfriga delar af riket, för hvilka lagen angående vård af enskildes skogar skulle gälla, till 1,500 hektar eller däröfver, att för tillsyn öfver skogens ordentliga skötsel och vård hafva såsom skogsförvaltare anställd en forstligt bildad man samt att årligen till skogsvårdsstyrelsen i länet ingifva enligt fastställt formulär affattad uppgift å skogens ytvidd, beskaffenhet och skötsel, äfvensom den under nästföretgånga år verkställda afverkningens belopp. Dessa kommitténs förslag upptogos emellertid icke af Kungl. Maj:t och blefvo icke heller af Riksdagen antagna. Redan 1903 afslog äfven Riksdagen af motionären, jämte annan, gjorda framställningar i enahanda syfte som den nu förevarande.

Såsom utskottet i annat denna dag afgifvet utlåtande framhållit, kan väl knappast den år 1903 tillkomna lagstiftningen angående enskilda skogar betraktas annat än som ett steg i riktning mot en bättre skogshushållning i vårt land, om ock ett synnerligen betydelsefullt sådant. Mycket är otvifvelaktigt ännu att göra för förbättring af skogsvården. Ett närmare studium af förevarande ämne gifver emellertid vid handen, att den öfverafverkning af skog, som hos oss kunnat konstateras, och de beklagligaste förgripelserna mot skogen i allmänhet inträffat å de mindre skogsägarnes marker, medan de enskilda större skogskomplexen och kanske särskildt bolagens skogsmarker varit minst utsatta för öfverafverkningen och ofta fullt rationellt skötta. Detta förhållande vitsordas af skogsvårdsstyrelsernas berättelser, som äfven upplysa, att dessa styrelser ingrepp i de allra flesta fall gällt rofhyggen å mindre skogar. Då man går att vidtaga vidare åtgärder för att förhindra skadlig öfverafverkning, synes man alltså hafva att

vända sig i främsta rummet mot de mindre skogsegendomarna och endast i sammanhang därmed till den öfriga skogsmarken. Att de nu föreslagna åtgärderna ej gälla lika för alla, synes utskottet därför vara den förnämsta anmärkningen mot motionärens förslag.

Skogshushållning efter uthållighetsbruk synes vidare utskottet vara ett ganska sväfvande begrepp, som lämnar rum för olika tydningar. Det torde vara synnerligen svårt att i vårt land med dess olika klimatiska förhållanden fixera detta begrepp på ett fullt rättvist sätt och med behörigt hänsyntagande till alla omständigheter i fråga om olikhet i sistnämnda förhållanden samt i skogens och markens beskaffenhet, olika omloppstider, olika brukningssätt och olika behof. För fastställandet af de föreslagna hushållningsplanerna och för handhafvandet öfverhufvud af en sådan lagstiftning som den ifrågasatta skulle därför erfordras icke blott en stadgad erfarenhet utan också noggrann sakkunskap. Härför samt för öfvervakningen och kontrollen skulle tagas i anspråk en talrik och kostsam tjänstemannapersonal, hvarpå kanske tillgång åtminstone för närvarande icke utan svårighet skulle erbjuda sig. Att i allt fall de föreslagna bestämmelserna, hvilka enligt motionärens förslag endast skulle afse vissa större arealer, lätt skulle kunna kringgås, ligger för utskottet i öppen dag.

Slutligen vill det synas utskottet, som om de nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna knappast skulle kunna annat än få karaktären af en undantagslagstiftning mot de större skogsägarna och skogindustriidkarne. En dylik förefaller i fråga om dem desto mindre motiverad, som, på sätt förut nämnts, de större skogarna ovedersägligen äro de bäst vårdade, och densamma ej heller såsom i fråga om skogslagarna för Norrbotten, Västerbotten och Gottland påkallas af klimatiska förhållanden eller såsom i fråga om t. ex. fideikommisskogarna af fideikommissariens plikt att åt efterkommande innehafvare bevara den egendom, hvartill han har blott ett slags nyttjanderätt.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 april 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation:

af herrar *Zetterstrand*, *Lindhagen*, *Åkerlund*, *Jansson* i Edsbäcken, *Ersson*, *Nordin* och *Pettersson* i Södertälje, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, efter verkställd erforderlig utredning, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning, hvarigenom bolag och enskilda personer, som äga skogar af mera betydande omfattning, åläggas å dem införa uthålligt skogsbruk.

Till stöd för denna hemställan har särskildt anförts:

af herr *Zetterstrand*:

»All skogssköfving är af ondo, medför vantrefnad och är oförenlig med den omtanke man bör hafva för de efterkommande. En skärpning af gällande lagbestämmelser i syfte att kraftigare motverka skogssköfving i allmänhet vore därför önskvärd, men innan dylik strängare lagstiftning kommit till stånd, torde man måhända böra söka att åtminstone motarbета sköfvingarna i de fall, då verkningarna af desamma äro mest ödesdigra, d. v. s. i fråga om större skogskomplexer.

Man kan ursäkta, om än ej försvara, att ägaren af en mindre fastighet för att kunna hålla sig kvar vid den fäderneärfda torfvan eller för att komma ur en svår ekonomisk ställning förgriper sig på fastighetens skogstillgång, men det är svårare att bevittna, hurusom ägaren af större skogskomplexer kalhugger desamma och därigenom åstadkommer vantrefnad och en ekonomisk tillbakagång i hela nejden.

Särskilda lagbestämmelser beträffande större skogskomplexer i enskild ägo tror jag därför vara af nöden påkallade och dessa torde böra hafva sin tillämpning å skogar, hvilka hafva en viss efter lokala förhållanden lämpad, af statsmakterna bestämd minimiareal.

Lagstiftningen bör enligt min mening ej lägga hinder i vägen för att skogen må efter ägarens önskan afverkas i tidigare eller senare

stadium eller skötas efter det ena eller andra hushållningssättet, ej heller må den hindra, att vid något tillfälle för begagnande af gynnsamma konjunkturen en afverkning sker ett eller ett par år i förtid, blott att skogstillgången ej i någon betydligare mån minskas.

För öfvervakande af att lagöfverträdelser i detta hänseende ej ske erfordras enligt min mening ej några andra öfvervakande myndigheter än de, som nu finnas, nämligen skogsvårdsstyrelserna och deras tjänstemän, ty förändringen i deras instruktion skulle allenast blifva den, att, under det de nu hafva att tillse det inom deras områden ej sådan afverkning sker, hvarigenom skogens återväxt äfventyras, skulle de, beträffande de större skogskomplexer, hvilka här afses, ha att öfvervaka, att på dem någon afverkning ej måtte ske, hvarigenom fara skulle inträda för afsevärd minskning af skogstillgången.»

af herr *Lindhagen*:

»Vid 1907 års Riksdag tillstyrkte lagutskottet och biföll Andra Kammaren den i ämnet då väckta motionen. Till stöd för sin berörda hemställan anförde utskottet följande:

»Sveriges lagstiftning rörande privata skogarna under senaste tre århundraden visar till en början en gradvis skeende öfvergång från en ursprungligen fullständig frihet på detta område till så stark inskränkning, att omsider äfven husbehofsafverkningen stod under statens tillsyn. Därefter följde en återgång, hvilken slutligen ånyo ledde till nästan fullständig frihet. Under senare hälften af förra århundradet har därpå inträdt en reaktion, som medfört åtskilliga fortfarande bestående inskränkningar i den enskilde skogsägarens rätt att förfoga öfver skogen särskildt i vissa landsändar. Med den år 1903 genomförda lagstiftningen har man emellertid först åter på allvar och för då oberörda delar af landet brutit med det förut härskande låt-gå-systemet och i lagen uttalat, att den enskildes rätt till skogen är underordnad det allmännas intresse af skogens bestånd.

Likväl lærer nyssnämnda lagstiftning endast vara att betrakta som ett första steg mot det åsyftade målet, en fullt tillfredsställande skogsvård. Af flere anledningar kom man år 1903 att stanna vid då antagna lagar. Sedan dessa emellertid nu genomförts och en ny och god princip därmed vunnit insteg på hithörande lagstiftningsområde, torde det vara lämpligt att tillse, huruvida därmed allt är uti ifrågavarande afseende väl beställt. Därtill gifver ock förevarande motion anledning.

Vid en sådan undersökning visar det sig snart, att 1903 års lagstiftning lämnar åtskilligt öfrigt att önska. Skogsvårdsstyrelsernas

första berättelser ådagalägga ock detsamma. Utskottet har i detta sammanhang icke anledning att härom i alla afseenden uttala sig. Blott det må här framhållas, att enligt utskottets mening gällande lagstiftning om vård af enskildes skogar erfordrar en ganska väsentlig komplettering, innan betryggande garantier erhållits för en verkligt god skogsvård i landet. Med hänsyn härtill synes ock syftet med förevarande motion vara värdt synnerligt beaktande. Den tanke, som däri uttalats, är icke ny; 1896 års skogskommitté var icke främmande därför. Med rätta, säger kommittén, synes det kunna fordras af den, som förfogar öfver en mera betydande del af landets skogbevuxna område, att han lämnar samhället den garanti för att detta ej blir föremål för hänsynslös förstöring, som kan anses ligga däruti, att han till hjälp vid förvaltningen af skogen anställer ett forstligt bildadt biträde. Kommittén föreslog ock, att bolag eller enskild person, som ägde skogsmark, hvilken i areal uppgick till 3,000 hektar i norra delarne af riket och till 1,500 hektar i det öfriga riket, skulle vara skyldig att anställa ett sådant biträde samt att årligen afgifva uppgifter om skogens ytvidd, beskaffenhet och skötsel samt afverkningens belopp. Förslaget härom inflöt dock icke i den till 1903 års Riksdag aflåtna propositionen. Men af enskilda motionärer frambyros vid samma riksdag förslag uti längre gående riktning. I senare afseendet yrkades från två håll på en lagstiftning, hvarigenom både bolag och enskilda personer, som ägde skogar af mera betydande omfattning, ålades att bruka dessa enligt hushållningsplaner, som fastställts af vederbörande myndighet. Det särskilda utskott, som behandlade skogsvårdslagstiftningen, afstyrkte emellertid dessa motioner. En häremot afgifven, i motionernas syfte gående reservation blef emellertid af Andra Kammaren antagen, hvaremot Första Kammaren godkände utskottets hemställan. Såsom motionären framhåller, hafva ock från andra håll yrkanden i liknande riktning framkommit.

Utskottet kan äfven för sin del ej annat än på det lifligaste tillstyrka en sådan lagstiftning. De skäl, som nu och förut anförts för att större skogsägare böra underkastas en sådan, finner utskottet fullt bindande. Och det är påfallande, hvilka stora fördelar för landet och dess ekonomiska framtid härigenom skulle vinnas. På mycket betydande arealer af vårt land skulle skogskapitalet bevaras och därmed en stadigvarande arbetsförtjänst på dessa orter beredas befolkningen, en pålitlig virkesafkastning vara att tillgå för en trävaruindustri, som vill räkna med framtiden, samt en jämn inkomst af detta kapital kunna påräknas för hela landet. Särskildt i våra dagar, då spekulationen arbetar oförtrutet för att på bekostnad af allmänt och enskildt gagn skaffa spe-

kulanterna stora vinningar, är en sådan lagstiftning på ett iögonenfallande sätt af förhållandena påkallad. Det kan icke vara försvarligt att stillatigande åse, huru på dessa stora komplexer redan nu och med all sannolikhet i allt större utsträckning skogskapitalet i följd af de genom spekulationen uppdrifna köpeskillingarne i ett slag realiseras i penningar, hvilka till på köpet sedan kanske till stor del gå ut ur landet.

Det torde till sist för tydlighetens skull böra anmärkas, att hvad man här önskar torde kunna sammanfattas under krafvet på införande af ett rationellt eller, såsom det äfven kallas, uthålligt skogsbruk, d. v. s. ett sådant, som, med beaktande af olika förhållanden och däraf betingade olika omloppstider och olika bruknings sätt på olika orter, bibehåller skogen vid en stadig afkastningsförmåga.»

Dessa skäl äga fortfarande sin fulla giltighet och befogenheten af ett ingripande från lagstiftningens sida i förevarande afseende bekräftas alltjämt af erfarenheten.

I öppen dag synes också ligga att vid ett fortsatt gradvis fortgående på lagstiftningens väg i och för vinnandet af en förbättrad enskild skogsvård måste främst tagas hänsyn till rådande ekonomiska hushållningssystem och vederbörande skogsägares förmåga att omedelbart rätta sig efter de nya förhållandena. Att man därför skulle såsom utskottet förordar snarare börja med de mindre skogsägarna i stället för med de större, synes vara ett föga hållbart påstående.

Enligt mitt förmenande bör den ifrågasatta tillsynen icke anförtros åt domänstyrelsen och dess tjänstemän. Saken synes naturligast och lämpligast böra ordnas så, att det ifrågasatta tillägget till föreskrifterna om vården af enskildes skogar öfvervakas liksom de för närvarande gällande af skogsvårdsstyrelserna i de olika länen på sätt nu äger rum. Öfverträdelser komma då att beifras efter anmälan i särskilda fall och den af utskottet befarade talrika tjänstepersonalen behöfver ej ifrågakomma. Med en sådan anordning skulle man kanske äfven blifva i tillfälle att med den tillämnade lagstiftningen omfatta icke blott de största utan äfven en del medelstora skogar.

Att lagstiftningen lätt skulle kunna kringgås, anser utskottet ligga i öppen dag. Därmed syftas på möjligheten att klyfva en lagen underkastad skog i så små delar, att ingen af dessa skulle falla under lagen. Häremot måste erinras, att en dylik klyfning dock är förenad med svårigheter och kostnader. I hvarje fall står det öppet att förekomma dylikt kringgående genom exempelvis bestämmelse, att en skog, som varit underkastad lagen, skall fortfarande, äfven om den styckas,

kunna vara underkastad densamma. Förebild till en dylik bestämmelse finnes i det af Kungl. Maj:t vid innevarande Riksdag framlagda förslaget till norrländsk arrendelag.

Herrar *af Ekenstam* och *Widén* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
